Som det anstår en Wooster, en bilderbok

The **Code of the Woosters** (1938) är en av Wodehouses roligaste romaner. Den upphör inte att fängsla läsare. Så sent som 2013 gjorde bröderna Goodale framgångsrikt om den till en teaterpjäs med titeln **Perfect Nonsense**. Pjäsen översattes och gavs med framgång också i Sverige på Mellanfjärdens Teater 2014.

Boken **Som det anstår en Wooster** utkom på Bonniers 1939, sannolikt i oktober. (Recenserades i SDS den 18 okt.) Detta var den första i en lång rad av fina Wodehouse-översättningar av Birgitta Hammar. Det har dock varit bortglömt att romanen tidigare samma år (nr 26–43, juni–okt) funnits att läsa som följetong i Vecko-Revyn (Åhlens & Åkerlunds förlag), fast då med titeln **Tag fast tjuven**.

Denna följetong återupptäckte vi i det forskningsprojekt där Bengt Malmberg och jag letar efter Wodehousetexter i svensk press. Projektet beskrivs i artikeln **På spaning efter bortglömda plommon** på denna hemsida och en redogörelse för våra fynd finns på hemsidan www.wodehousebibliografier.n.nu/tidskrifter.

V-R namnger inte översättaren, men det är samma översättning som i boken, med detaljskillnader. Några exempel på olikheter:

- Typografiskt använder V-R tecknet » som inledning till en direkt anföring medan boken använder: —.
- I V-R används ibland äldre pluralformer av verb. Ett exempel: Resor äro mycket bildande. Jfr bokens: Resor är mycket bildande.
- I V-R avslutas Jeeves repliker ibland med orden ’mr Wooster’ medan detta tilltal ibland är borttaget i boken. Exempel: Engelska originalet: Indeed, Sir?, i V-R: Jaså, mr Wooster?, i boken: Jaså?
- Enstaka ord är utbytta. Ett exempel: fan i V-R är bytt mot tusan i boken.

Innehållet är alltså i stort sett identiskt och versionen i V-R är inte förkortad. I början av avsnitten i V-R finns dessutom sammandrag

av vad som tidigare hänt i historien. Jag antar att Hammar skrivit dem?

En stor skillnad*:** Varje avsnitt av följetongen är ***illustrerat med en färgbild gjord av Mauritz ”Moje” Åslund. Illustrationen till det första avsnittet i V-R använde Bonniers sedan på omslaget till bokens första utgåva. När man studerar Mojes bilder ser man att han har läst texten noga och följer den troget. I första bilden syns t.ex. kosnipan, katten som Bertie snubblar på och gubben Bassets paraply (som Bertie senare råkar få med sig). Personligen är jag mycket förtjust i Mojes sätt att avbilda den stackars Gussie ”Spink-Bottle”. Roderick Spode avbildas troget som en muskulös person, och har inte ”diktatorn” Spode i en löjeväckande situation i bilden från nr 34 fått låna anletsdrag från Hitler? Knappast okontroversiellt 1939, det år då kriget utbröt?

V-R publicerade också noveller av Wodehouse med ilustrationer av Moje och några av dessa roliga bilder återfinns i antologierna Drönarhistorier (2010) och Bland lorder och drönare (2011).

De flesta bilderna i denna bilderbok är scannade från exemplar av Vecko-Revyn i min privata samling, och de jag saknar är scannade på Universitetsbiblioteket i Lund. Tidningspappret hade inte den bästa kvalitén. I en del exemplar har det gulnat mer än i andra, färgerna har bleknat mer eller mindre, men detta får vi försöka se som en del av charmen. Under respektive bild har jag lagt in korta avsnitt ur boken som bilden illustrerar.

Georg Svensson på Bonniers och Birgitta Hammar visste givetvis om att denna roman också publicerats som följetong i V-R, men de omnämner det aldrig. V-R hade vid denna tid en upplaga på 100.000 – 150.000 ex, så Wodehouse nådde *många* läsare på detta sätt. Som jämförelse kan jag nämna att första upplagan av boken trycktes 1939-40 i 8000 ex. Först 1955 utkom en ny upplaga, i serien Bonniers folkbibliotek.

Rottne 28 juni 2017

Tomas Prenkert

V-R nr 26

… jag hade bara tagit några steg när jag snavade över katten, och man kan inte kombinera snavande över katter med makligt flanerande. Jag kastade alltså om till en högre växel och sköt ut genom dörren med samma fart som en tjuv med polisen i hälarna. Kosnipan föll ur handen på mig, och det var tur att jag kolliderade med en medborgare på gatan, annars skulle jag ha singlat rakt ner i rännstenen.

Tja, man kanske inte kan kalla det tur, ty medborgaren visade sig vid närmare påseende vara sir Watkyn Bassett!

V-R nr 27

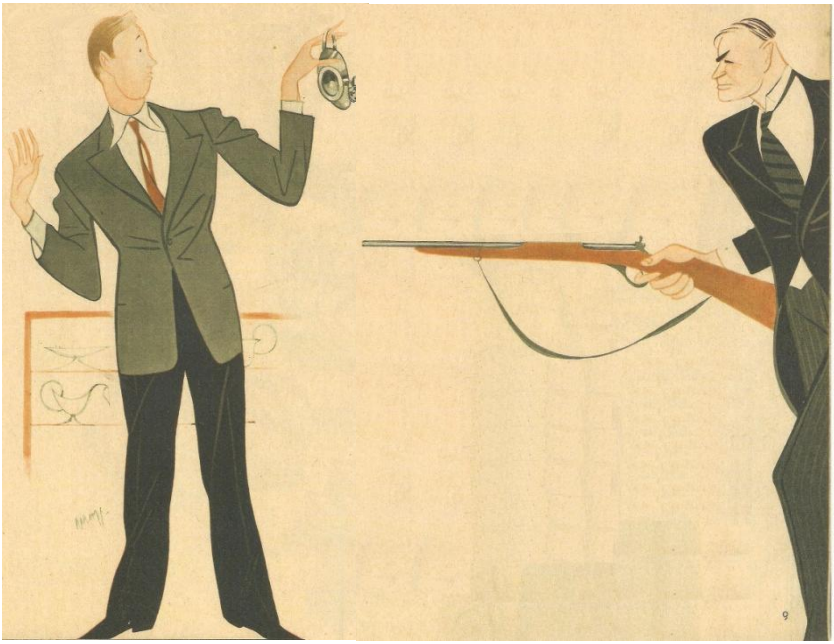

… på denna punkt röt en röst bakom mig: ”Upp med händerna!” och när jag vände mig om, varseblev jag Roderick Spode i dörren. Han hade ett skjutgevär i handen, och med det pekade han vårdslöst i riktning mot min tredje västknapp. Hela hans uppträdande sade mig genast, att han var en av dem som tycker om att skjuta från höften.

V-R nr 28

Spode kommenterade genast mina röstbehandlingsmetoder.
— Skrik inte så där.
— Ni spräcker ju trumhinnan på mig fräste Bassett.
— Men hör på! vrålade jag. *Kan* ni inte höra på?!
Därpå följde ett förvirrat argumenterande: jag skötte försvaret, och oppositionen fortsatte sitt tjat om att jag förde oväsen.

… jag gick till Jeeves och förelade honom fakta. … jag hade knappast hunnit med hälften av det glas apelsinsaft han bjöd mig, förrän han löste hela knuten. Jag skulle inte ha trott det vara möjligt. Jag undrar hur mycket hans hjärna väger.

— En hel del, antar jag. Han äter massor av fisk. Det var alltså en glänsande idé?

— Enastående. Han angrep problemet ur psykologisk synvinkel. En slutgiltig analys, sade han, ger vid handen att motvilja mot att tala offentligt har sin grund i rädsla för auditoriet.

V-R nr 30

Aftonens skuggor hade börjat falla mycket självsvåldigt, men sikten var ännu tillräckligt god för att jag skulle kunna iaktta en väldig poliskonstapel med ett ansikte som en fullmåne komma cyklande framåt vägen. Man såg att han kände sig vänligt stämd mot hela världen. Hans dagliga börda var kanske inte fullgjord, men det var tydligt att han för ögonblicket inte uppträdde *ex officio*. Hela hans uppträdande lät åskådarna förstå, att här var en polis som inte tyngdes av något utom kasken.

När jag talar omför er att han cyklade utan att hålla i styret, förstår ni hur långt hans bekymmerslösa glättighet gått.

V-R nr 31

Vi woostrar är kända för vår snabbtänkthet. Jag tror inte att det gått mer än två minuter innan jag förstått vad hon menade. Jag genomskådade hennes plan, och jag rös.

Hon hade nämnt sitt pris. Utpressning av en faster till frukost, utpressning av en ung flicka strax före middagen! Lite väl starkt till och med för att vara i vår slappa efterkrigsvärld.

— Stiffy! skrek jag.

V-R nr 32

Faster Dahlia hade tacksamt svept konjaken. I hennes ansikte syntes ett tankfullt uttryck.

— Vet du vad jag kommit att tänka på? sade hon.

— Tala ut, fasterkär, svarade jag ut förtvivlans mörker.

V-R nr 33

Jag vände mig om och såg Augustus Fink-Nottle krypa fram under sängen.

… Håret stod på ända, ögonen stirrade vilt, näsvingarna skälvde. En hare förföljd av en vessla måste se ut på samma sätt — fastän den naturligtvis inte har sköldpaddsbågade glasögon.

V-R nr 34

Jag hade lagt märke till den en eller två gånger och hade tänkt ge faster Dahlia anvisning på den nästa gång hon behövde något att slå sönder. Till all lycka hade jag inte hunnit göra det ännu, annars hade Gussie nu inte kunnat lösgöra den från dess spik och med en skicklig handrörelse slunga den kring Roderick Spodes huvud..

…

Den bragte emellertid Spode ur fattningen för några sekunder. Han stod där blinkande, med tavlan runt halsen som ett krås.

V-R nr 35

— Ett ögonblick, Spode, sade jag lugnt. Bara ett ögonblick. Innan ni alldeles förlorat förnuftet kan det kanske intressera er att höra att jag vet allt om Eulalia.

V-R nr 36

Jag avskyr förstulet smygande på tå. Bertram Wooster är en man som älskar att gå genom världen med högburet huvud och båda fötterna på marken, fri från allt tassande omkring i strumplästen med huvudet krökt i en sjömansknop.

Det var just för att jag förutsett dylika känslor som jag varit så angelägen om att Jeeves skulle följa med och vara mig ett moraliskt stöd.

— Harold! Min änglagris! Har du den verkligen med dig?
— Ja.
— O Harold, min hjälte!
…
De nästföljande minuterna var det inte lätt att skilja de manliga och de kvinnliga ingredienserna i omfamningen, men till sist befriade han sig, och jag fick en grundlig överblick av honom.
… han såg ut som en klerikal rödbeta …

V-R nr 38

Från balkongen hördes ett dämpat brak. Några ögonblick senare återkom Stiffy.

— Harold ramlade ner från stegen, förklarade hon med ett hjärtligt skratt.

V-R nr 39

Det här var verkligen värt sina pengar. Vid orden ”er brorsdotters hand hade han hoppat upp ur sin stol som en uppskrämd fasan. Nu sjönk han tillbaka, fläktande sig med pennan. Han tycktes ha åldrats en hel del.

V-R nr 40

— Jo, Bertie, sade Gussie, som just dröp in med minen av en som träffats av blixten, det har hänt något förskräckligt. Bröllopet är inställt.

…

— Jag kan inte bära det! hörde jag honom mumla. Livet utan Madeline är inte värt att levas.

Det var naturligtvis en häpnadsväckande åsikt, men om smaken ska man inte disputera.

V-R nr 41

Från korridoren hördes hovslagen av en galopperande anförvant, och faster Dahlia susade in.

— Här, ta och göm den någonstans, Bertie, flåsade hon halvkvävd.

Och med dessa ord tryckte hon kosnipan i mina händer.

— Vi hissar ner dig och sen kastar vi kappsäcken efter. Allt klart, Jeeves?
— Ja mr Wooster.
— Opp och hoppa då, Gussie!

Jag tror aldrig jag bevistat en ceremoni som berett alla deltagarna större glädje. Lakanet gick inte sönder, vilket gladde Gussie. Ingen kom och störde oss, vilket gladde mig. Och när jag kastade ut kappsäcken, träffade den Gussie i huvudet, vilket gladde faster Dahlia.

V-R nr 43

Snabb som lammet som ser assyrierna störta in i fållan snappade jag åt mig kasken, störtade till fönstret och slängde ut den i natten. Och knappt hade jag gjort det förrän dörren öppnades och in kom — i nu nämnd ordning — faster Dahlia med ett roat och överseende småleende som om hon deltagit i en lek för att roa barnen, gubben Bassett i röd nattrock samt poliskonstapel Oates, baddande sin näsa med näsduken.